

Týždeň od 31. januára do 6. februára 2015

KEĎ NÁS KLAME ZRAK

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ: *Prísľ 14–16 (14,3.6–9.14–16.18.21.29.31.33; 15,3.13.14.23; 16,1.18.19.33)*

ZÁKLADNÝ VERŠ

Niektorá cesta sa človeku vidí ako správna, no napokon je to cesta k smrti. (Prísľ 14,12)

Apoštol Pavol napísal: „Teraz vidíme len akoby v zrkadle, v záhade, ale potom z tváre do tváre...“ (1Kor 13,12) Vidíme iba málo – a čo vidíme, vždy filtrujeme našim vlastným uvažovaním. Zmysly nám sprostredkujú len zúžený pohľad na to, čo je skutočné.

Často môžeme preto žiť v ilúzii – a to nielen čo sa týka vonkajšieho sveta, ale aj nášho pohľadu na seba. Naše myšlienky, názory a sny nám môžu poskytovať veľmi skreslené predstavy o tom, akí v skutočnosti sme. Vo svojej hriešnosti máme tendenciu vidieť sa oveľa lepší, než sme.

Ako sa môžeme chrániť pred týmto podvodom? Príslovia nám prinášajú základné rady. Nemali by sme veriť iba sami sebe, ako to robí blázon. Naopak, mali by sme dôverovať Bohu, ktorý všetko vidí a o všetkom vie, a tiež dôverovať, že dá našej ceste zmysel, aj keď nám sa zdá všetko zlé. Potrebujeme sa naučiť žiť z viery a nespoliehať sa iba na naše zmysly a úsudok – lebo tie nás môžu oklamať.

HLUPÁKOVE ISTOTY

V ústach blázna vyrastá pýcha, lež pre múdrych sú pery ochranou. ...Posmešník hľadá múdrosť, ale nadarmo, no pre rozumného je poznanie ľahko dostupné. Odíď spreď hlúpeho muža, veď z jeho pier nedočkáš sa poznania. Múdrostou rozvážneho je pochopiť, kam ide, bláznovstvom hlupákov je podvod. Blázni sa vysmieľajú z obety za hriech, no statočných sprevádza Božia priazeň. (Prísľ 14,3.6–9)

Neskúsený človek verí hocičomu, no rozvážny svoje kroky zvažuje. Múdry sa obáva a stráni sa zla, hlúpy sa však povzbudzuje a verí si. (Prísľ 14,15.16)

Kto svojim blížnym pohŕda, hreší, kým ten, čo má súcit s biednymi, je blažený. (Prísľ 14,21)

Trpezlivý oplýva rozumnosťou, kým prchký vychvaľuje bláznovstvo. Pokojné srdce dodá telu život, no žiarlivosť je nákazou v kostiach. Ten, čo utláča biedneho, potupuje svojho Tvorcu, ctí ho však ten, kto sa nad chudobným zľutúva. (Prísľ 14,29–31)

Prečítaj si Prísľ 14. Čo sa v tomto texte hovorí o bláznovi? Ako tieto zmienky na teba pôsobia?

„V bláznových ústach je prút na jeho chrbát, múdrych však chránia ich vlastné pery.“ (Prísľ 14,3; SEvP) Prvý opis blázna sa zaoberá jeho pýchou. Obraz prútu, ktorý vyrastá z úst blázna, ukazuje na jeho trest. Jeho reč je plná pyšných slov (Dan 7,8). Ústa múdreho sú od takého povyšovania uchránené.

Blázon zosmiešňuje aj múdrosť (Prísľ 14,6–9). A hoci blázon vyzerá, že hľadá múdrosť, v skutočnosti v ňu neverí a je voči nej skeptický. Nenájde ju, pretože si myslí, že žiadna múdrosť – ktorú by už nepoznal – neexistuje. Najhorší je však jeho postoj k porušeniu zákona. Môže byť niečo nebezpečnejšie a smrteľnejšie než zosmiešňovanie hriechu?

Blázon je dôverčivý (Prísľ 14,15). Je paradoxom, že kým sa blázon vysmieva idealistom, ktorí veria v hodnoty múdrosti, stráca svoju schopnosť kriticky premýšľať o tom, čo počuje, a „verí hocičomu“. Irónia tejto situácie zasahuje samotnú podstatu sekulárnej spoločnosti. Skeptickí ľudia sa vysmieľajú Bohu a náboženstvu. Tvrdia, že tieto názory sú pre deti a starých ľudí. Oni sami však často veria v tie najbláznivejšie názory či teórie – napríklad, že život na zemi vznikol úplnou náhodou.

Blázon je prchký (Prísľ 14,16.29). Vzhľadom na to, že hlupák je presvedčený o tom, že už má pravdu v sebe, neurobí si čas na premýšľanie. Jeho reakcie sú rýchle, riadené väčšinou impulzívnymi, nepremyslenými rozhodnutiami.

Blázon tiež utláča ostatných (Prísľ 14,21.31). Netolerantnosť k ostatným ho vedie k tomu, že sa k ľuďom správa s opovrhnutím (Dan 7,25; 8,11.12).

- **Je ľahké vidieť znaky bláznov v druhých ľuďoch. Ako však vnímaš samého seba? Ktoré z charakteristík blázna sa ti zdajú povedomé? Možno si sa v nich uvidel ty sám, možno ťa na niektorú z nich upozornil niekto blízky. Ako môžeš svoje „bláznovstvo“ prekonať?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

DÔVERA MÚDRYCH

V ústach blázna vyrastá pýcha, lež pre múdrych sú pery ochranou. ...Posmešník hľadá múdrosť, ale nadarmo, no pre rozumného je poznanie ľahko dostupné. (Prísľ 14,3.6)

Vierolomný sa nasýti zo svojich ciest a dobrý človek zasa z tých svojich. Neskúsený človek verí hocičomu, no rozvážny svoje kroky zvažuje. ...Neskúsení dedia hlúposť, no rozvážnych korunuje poznanie. ...Kto svojím blížnym pohŕda, hreší, kým ten, čo má súčiť s biednymi, je blažený. (Prísľ 14,14.15.18.21)

V bázni Hospodina je pevná nádej, pre svoje deti je útočiskom. (Prísľ 14,26)

Trpezlivý oplýva rozumnosťou, kým prchký vychvaľuje bláznovstvo. Pokojné srdce dodá telu život, no žiarlivosť je nákazou v kostiach. Ten, čo utláča biedneho, potupuje svojho Tvorcu, ctí ho však ten, kto sa nad chudobným zľutúva. ...Múdrosť prebýva v srdci rozumného človeka, a čo je vo vnútri bláznov, možno poznať. (Prísľ 14,29–31.33)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Čo je v Prísľ 14 povedané o múdrych?

Múdry človek príliš nerozpráva. Keď niečo povie, vždy je to s pokorou (Prísľ 14,3). Jeho tichá premýšľavosť je motivovaná nedostatkom arogantnej sebaistoty. V prítomnosti múdreho človeka môže mať pravdu aj iná osoba – múdry bude premýšľať o slovách druhého a zvažovať ich. Múdry mlčí, pretože vie počúvať, je pripravený učiť sa od ostatných.

Múdri rozumejú hodnote vzdelávania a poznania (Prísľ 14,6.18). Pre hlupáka je ťažké priznať si, že nerozumie, je pre neho ťažké učiť sa – a už vôbec nie učiť sa od niekoho. Múdri sa učia ľahko, pretože sú pokorní. Učenie a rast im prinášajú radosť. Aj hľadanie múdrosti – teda poznania, ktoré im chýba – čo ich robí múdrymi.

Múdri sú opatrní (Prísľ 14,15). Vedia o existencii hriechu a zla. Preto si dávajú pozor, kam idú a čo robia. Nebudú sa spoliehať len na svoje pocity a vlastné názory – budú sa snažiť veciam porozumieť a budú žiadať o radu. Budú si všímať, čo o nich hovoria ostatní ľudia a budú rozlišovať dobré od zlého (1Tes 5,21).

Múdri sú pokojní (Prísľ 14,29.30). Múdri môžu zostať pokojní, lebo sa nespoliehajú na svoje cesty (Prísľ 14,14). Dôverujú Bohu a ich viera im umožňuje cvičiť sa v sebaovládaní (Iz 30,15). Bázeň pred Hospodinom – vzťah úcty k nemu – im dáva istotu (Prísľ 14,26).

Múdri sú súcitní a citliví (Prísľ 14,21.31). V ich živote sa prejavujú obe prikázania: „Milovať budeš Hospodina, svojho Boha“ a „Milovať budeš blížneho svojho“ (Mar 12,30.31). Nemôžeme milovať Boha a zároveň sa správať zle k ostatným ľuďom. Najväčšie vyjadrenie našej viery je v tom, ako sa správame k ostatným – najmä k tým, ktorí sú v núdzi a potrebujú pomoc.

APLIKÁCIA

- „Neuvedomujeme si, koľkí z nás žijú podľa toho, čo vidia – a nie vierou. Veríme tomu, čo vidíme, ale nedoceňujeme vzácne sľuby, ktoré sme dostali v Božom slove.“ (HC 85) Čo to znamená chodiť vierou, a nie podľa toho, čo vidíme? Ako to môžeš uplatniť vo svojom živote?

OČI HOSPODINA

Oči Hospodina sú všade, hľadia na zlých aj dobrých. (Prísl 15,3)

Aké pocity máš po prečítaní textu Prísl 15,3 a prečo?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V nasledujúcich dvoch kapitolách Príslovi (15 a 16) sa mení štýl. Tieto kapitoly sú viac teologické – zamerané na Hospodina – než predchádzajúce. Oveľa viac sa sústreďujú na Boha a jeho konanie. V Prísl 15,3 sa o Ňom dozvedáme niečo úžasné: Jeho oči sú všade.

Toto zreteľné vedomie Pánovej prítomnosti je presne tým, čo starí Izraeliti nazývali „báznou pred Hospodinom“. Rovnaké prirovnanie nachádzame aj v Žalmoch: „Hospodinovo oko spočíva na tých, čo sa ho boja, na tých, čo očakávajú jeho milosť.“ (Ž 33,18) Podobne opisuje Boha aj Jób – ako toho, kto vidí do všetkých končín sveta a vidí všetko, čo sa deje pod nebom (Jób 28,24). Jób prichádza k jasnému záveru: „Bázeň pred Pánom, to je múdrosť.“ (Jób 28,28) Text v Prísl 15,3 nám pripomína Božiu schopnosť vidieť dobro a zlo – bez ohľadu na to, kde sa nachádza. Ako pochopil Šalamún (1Kráľ 3,9), skutočná múdrosť je schopnosť rozlišovať medzi dobrom a zlom. Toto vedomie by nám malo pomôcť vždy pamätať na to, aby sme konali dobro, a nie zlo – pretože Boh vidí všetko, čo robíme, aj keď nás nevidí nikto iný. Budme teda opatrní, lebo „nieto tvora, čo by bol preň neviditeľný. Všetko je obnažené a odkryté pred očami toho, ktorému sa budeme zodpovedať.“ (Žid 4,13)

- **Prečítaj si texty Prísl 15,3; Iz 5,20 a Žid 5,14. Aké kľúčové posolstvo majú tieto verše – a to predovšetkým v čase, keď samotné pojmy „dobro“ a „zlo“ sú často relativizované a keď o nich niektorí ľudia tvrdia, že sú len ľudskými predstavami a nemajú žiadnu objektívnu podstatu? Čo je na takomto pochopení dobra a zla nesprávne? Prečo je také nebezpečné držať sa ho?**

APLIKÁCIA

RADOSTNÉ SRDCE

Veselé srdce rozjasňuje tvár, kým bolesť srdca ubíja ducha. Srdce rozumného vyhľadáva poznanie, ústa bláznov sa však vyžívajú v hlúposti. (Prísł 15,13.14)

Radostou pre človeka je dávať odpovede. Aké dobré je slovo v pravý čas! (Prísł 15,23)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Prísł 15. Prečo je podľa teba radosť pre človeka taká dôležitá?

Písmo nám nesľubuje život bez skúšok. Ježiš povedal: „Nebudte teda ustarostení o zajtrajšok, lebo zajtrajšok sa o seba postará. Každý deň má dost vlastného trápenia.“ (Mat 6,34) V Prísł 15,15 je zdôraznené, že uprostred zlých snov bude mať ten, kto si zachová dobrú myseľ, hody každodenne. Do života človeka určite prídu bolesti, trápenia a skúšky. Často to nemôžeme ovplyvniť, nevieme, kde a ako sa objavia. Do určitej miery však môžeme mať pod kontrolou, ako budeme v daných situáciách reagovať.

Prečítaj si texty Prísł 15,13–15.23. Aké je Božie miesto v radosti človeka?

Hoci biblický text tu výslovne nehovorí o príčine radosti, z podobnosti medzi veršami 13 a 14 vyplýva, že „radosťné srdce“ má ten, kto má porozumenie. Je to srdce človeka, ktorý má vieru a po všetkom utrpení bude vykúpený. Preto je viera v Boha taká dôležitá. Je však nevyhnutné, aby sme mali vlastnú skúsenosť s Bohom a jeho láskou. Ľudia, ktorí žijú s Bohom, prejdú akýmkoľvek skúškami a utrpením, lebo poznali jeho lásku.

V Prísł 15,23 je odhalená ďalšia dôležitá myšlienka. Radosť vychádza viac z toho, čo dávame, než z toho, čo sme dostali. Dobré slovo, o ktoré sa delíme s ostatnými, nám prinesie radosť. Kto by nepoznal požehnanie, ktoré prichádza, keď žehnáme druhým – či už slovom, alebo skutkom. V Prísloviach je veľa krát zdôraznené, že naše slová sú mocné. Môžu spôsobiť veľké dobro, alebo veľké zlo. Zamerajme sa na to, aby sme svojimi slovami pôsobili dobro – prinesie to radosť nielen príjemcovi, ale aj tomu, kto tieto slová vyslovuje.

APLIKÁCIA ■ Aká je tvoja vlastná skúsenosť s Božou láskou? Čo môžeš urobiť, aby sa prehĺbil tvoj vzťah s Bohom?

BOŽIA ZVRCHOVANOSŤ

Človek vo svojom srdci plánuje, odpoveď však prichádza od Hospodina. (Prísľ 16,1)

Pýcha predchádza skazu a namysleného ducha predchádza pád. Skrúšenému duchom je lepšie byť s poníženými, ako deliť sa s pyšnými o koristi. (Prísľ 16,18.19)

Los sa hodí do lona; ale od Hospodina je všetok jeho súd. (Prísľ 16,33)

Všetci máme v živote svoje sny a plány, ktoré sa snažíme realizovať. Niektoré sa podarí dokončiť, iné sa nevyvinú podľa našich predstáv. Biblia vníma hodnotu ľudskej zodpovednosti a slobody. Napriek tomu však potvrdzuje Božiu zvrchovanosť nad vývojom udalostí (Prísľ 20,24; 31,31; Dan 2 a 7).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Ako rozumieš textu Prísľ 16,1?

Tento text poznáme v slovenčine možno trochu inak: Človek mieni, a Pán Boh mení. Pripravujeme sa a plánujeme, ale posledné slovo vždy patrí Bohu. To neznamená, že naše prípravy sú bezcenné. Keď však žijeme vierou, mali by sme svoje plány predložiť Bohu. On s nimi bude pracovať a riadiť naše kroky (Prísľ 16,9) a prípadne nám ich pomôže uskutočniť (Prísľ 16,3).

Naučme sa dôverovať Bohu – aj keď práve čelíme zložitým a ťažkým situáciám. Keď to urobíme, môžeme si byť istí jeho vedením – a to aj v tých najťažších časoch.

Aké miesto majú podľa teba ambície človeka pri dosahovaní úspechu?

Prečítaj si Prísľ 16,18.19. Biblia často varuje pred pýchou. Máme byť vôbec ako padnuté bytosti na čo hrdí? Veď pýcha zapríčinila prvotný hriech (Ezech 28,17). Ježiš učil, že je nesprávne sa povyšovať a vyzýval svojich učeníkov, aby sa namiesto toho usilovali o pokoru (Mat 20,26–28).

Prečítaj si Prísľ 16,33. Ako ľudský úspech ovplyvňuje náhoda?

V Biblii nie je miesto pre náhodu. Aj keď si človek myslí, že priebeh udalostí je ovplyvnený náhodou, nie je to tak. Boh o všetkom vie a zvrchovane zasahuje do dejín či ľudského života.

- **Keď prechádzame zložitými situáciami a snažíme sa pochopiť, prečo sa niečo deje, ako nám môže pomôcť vedomie, že sa nachádzame uprostred veľkého sporu medzi dobrom a zlom?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Satan už od začiatku navrával ľuďom, čo získajú, keď prestúpia Boží zákon. Takto sa mu podarilo zviest' anjelov. Takto zvädzal na hriech Adama a Evu. Tak dosiaľ zvädzá mnohých, aby neposlúchli Boha. Snaží sa vzbudiť zdanie, že cesta hriechu je žiaduca, *ale jej koniec môže byť cestou k smrti* (Prísľ 14,12). Šťastní sú tí, čo sa síce odvážili zísť na túto cestu, ale keď okúsili trpkosť plodov hriechu, zavčas sa od nej odvrátili.“ (PP 720; PP 547.548)

„Naše telesné a duševné zdravie najlepšie upevní vďačnosť a chvála. Ako je potrebné modliť sa, tak je tiež nevyhnutné nepodliehať depresii, myšlienkam a pocitom nespokojnosti. Ak kráčame k nebeskému domovu, nemôžeme predsa ísť ako sprievod pozostalých, ktorí celou cestou nariekajú a sťažujú sa. Kresťania, ktorí stále nariekajú a myslia si, že radosť a šťastie sú hriechom, nemajú správne náboženstvo.“ (MH 251; CZ 180)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Aký názor máte na myšlienku, že máme iba obmedzený pohľad na realitu? Čo to znamená? Čo existuje mimo nás – my vieme, že je to realita – ale nemôžeme to ani cítiť, ani vidieť, ani počuť? Príkladom môžu byť rôzne elektromagnetické žiarenia (rádiové vlny), ktoré sa využívajú pri vysielaní rozhlasu, televízie či pri mobilných telefónoch – sú všade okolo nás práve teraz, a napriek tomu ich nevidíme, nepočujeme a necítíme. Ako nám tento príklad pomáha pochopiť obmedzenia zmyslového vnímania? Ako nám pochopenie týchto príkladov pomáha uvedomiť si duchovnú realitu, ktorú tiež nemôžeme obsiahnuť zmyslami – napríklad existenciu anjelov?
2. Prečo je dôležité pochopiť princíp ľudskej slobodnej vôle a slobodnej voľby, aj keď Boh je nad všetkým? Napriek tomu, že sa zdá, že tieto pojmy (ľudská sloboda voľby a Božia zvrchovanosť) sa navzájom vylučujú, oboje vychádza z učenia Písma. Ako ich môžeme prepojiť?